

Protože jeho další učení bude limitováno strachem chybovat, nebude se pouštět do obtížných úkolů, nebude přijímat nové výzvy a riskovat případný neúspěch. Strach ze selhání, které by mohlo poukázat na jeho nedostatečné schopnosti, je doprovázen limitovanou motivovaností k učení, neboť je přesvědčen, že nemá smysl snažit se zlepšit něco, co je nám dané.

Žáci s růstovým myšlením oproti tomu **aktivně usilují** o svůj **osobní růst** tím, že **vyhledávají příležitosti zlepšovat se, nebojí se výzev a obtížných situací**. Narazí-li na překážku, mají **tendenci vytrvat a chyby považují nikoliv za projev selhání**, ale spíše za **prostředek k sebezdokonalování**. Zatímco žáci s fixním uvažováním obtížně přijímají kritiku druhých, žáci s růstovým myšlením využívají negativní zpětnou vazbu konstruktivně a dokážou se z ní učit. Výsledky empirických studií v oblasti pedagogických a psychologických věd ukazují, že **žáci s převahou růstového myšlení dosahují lepších vzdělávacích výsledků**.

Tematická zpráva OECD *Sky's the limit: Growth mindset, student, and schools in PISA* vychází v roce 2021 v době, kdy dlouhodobý zákaz osobní přítomnosti žáků ve školách napříč celým světem v důsledku pandemie nemoci covid-19 poukázal na důležitost samotného procesu učení pro vzdělávací výsledky žáků. Zatímco distanční výuka tak může představovat obohacující zkušenost pro žáky, kteří si dokážou nastavovat vzdělávací cíle, vytvářet vlastní učební strategie a monitorovat vlastní pokrok, negativní dopad může mít naopak na ty žáky, kteří se ve svém učení raději nechávají vést druhými.

1.2 Metodologie

Mezinárodní šetření PISA již od svého založení v roce 2000 mapuje názory a postoje žáků, kteří se účastní testů zjišťujících úroveň matematických, čtenářských a přírodovědných dovedností⁷. V roce 2018 byla ze strany Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), pod kterou šetření spadá, do žákovského dotazníku poprvé zařazena položka zjišťující převahu růstového či fixního uvažování žáků. Konkrétně žáci uváděli, nakolik souhlasí nebo nesouhlasí s tvrzením: „*Tvoje inteligence⁸ je něco, co na sobě nemůžeš příliš změnit.*“⁹

V České republice bylo šetření PISA 2018 provedeno na reprezentativním vzorku přibližně 7 000 patnáctiletých žáků ze 330 škol na úrovni nižšího a vyššího sekundárního vzdělávání. Jednalo se o základní školy, víceletá gymnázia, čtyřletá gymnázia, střední odborné školy s maturitou a střední odborné školy bez maturity. Prezentované výsledky jsou založeny na sekundární analýze dat z tohoto šetření, s využitím deskriptivních statistických metod s tříděním prvního a druhého stupně. Konstrukce vzorku umožňuje srovnání žáků z jednotlivých druhů a typů škol uvedených výše.

⁷ Česká republika se šetření PISA účastní pravidelně od jeho prvního cyklu v roce 2000.

⁸ Samozřejmě je třeba vnímat limity, které s sebou nese užitý pojem *inteligence*, zejména z pohledu možností, jak tento pojem budou různí lidé interpretovat. Obsahově však v sobě pojem *inteligence* použitý v rámci příslušné dotazníkové položky nese širší významový okruh témat spojených se schopnostmi, které lze za určitých okolností rozvíjet.

⁹ Nesouhlas s uvedeným výrokem je považován za projev růstového myšlení, neboť předpokládá, že víra žáka v možnost změnit svou inteligenci jej povede ke snaze ji skutečně změnit. Nastavení mysli je třeba nahlížet nikoli jako vlastnost jedince, ale spíše jako dynamický proces, který v sobě kombinuje růstové a fixní myšlení a neustále se vyvíjí. Žáci, kteří s uvedeným výrokem nesouhlasili, s větší pravděpodobností disponují silnějším růstovým myšlením než žáci, kteří s výrokem souhlasili. V rámci zjednodušení v této sekundární analýze hovoříme o žácích, kteří s výrokem nesouhlasili, jako o žácích s růstovým myšlením (resp. o žácích s převahou růstového myšlení) a o žácích, kteří s výrokem souhlasili, jako o žácích s fixním myšlením (resp. o žácích s převahou fixního myšlení).